

Til lovforslag nr. L 82. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 11. december 2003

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler), lov om produktionsskoler og lov om friskoler og private grundskoler m.v.

(Opfølgning på finanslovaftalen om omstillingsreserven og regelforenkling)
[af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs)]

1. Ændringsforslag

Undervisningsministeren har stillet 5 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 13. november 2003 og var til 1. behandling den 2. december 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 27. november 2003 de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Folkehøjskolernes Forening i Danmark. Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Folkehøjskolernes Forening i Danmark mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 8 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Tilkendegivelse fra undervisningsministeren

Undervisningsministeren har over for udvalget tilkendegivet følgende:

Det vil være i overensstemmelse med § 1, nr. 1, (lov om frie kostskoler § 2 a) i lovforslaget, at skolen lader være med at bruge yderligere tid eller ressourcer på vejledning, hvis det ved en individuel vurdering i samarbejde med eleven findes, at der ikke er et behov herfor, jf. herved også besvarelsen af spørgsmål 1.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, SF, RV, EL og KD) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. be-

handling. Flertallet vil stemme hverken for eller imod de stillede ændringsforslag.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget finder, at lovforslaget er udtryk for et indgreb i de frie skolars frihed. For efterskolerne må det opfattes som et forsøg på at gøre 10. klasse så dyr, at forældre til 10. klasses-elever ikke har råd til at benytte sig heraf. Omstillingspuljerne er formentlig også indrettet sådan, at ikke alle penge vil komme retur.

Enhedslistens medlem af udvalget finder, at lovforslaget handler om først at tage uddannelsesinstitutionernes penge og derefter give uddannelsesinstitutionerne nogle af dem tilbage, hvis institutionerne ellers opfører sig, som flertallet gerne vil.

Lovforslaget betyder dels yderligere udhuling af den almindelige undervisning, dels øget statslig og politisk styring af uddannelserne. Enhedslisten kan derfor ikke støtte lovforslaget.

Ændringsforslagene er udtryk for små justeringer i en lovgivning, som Enhedslisten hverken har lod eller del i. Enhedslisten vil derfor undlade at stemme til disse.

Kristendemokraternes medlem af udvalget mener, at undervisningsministeren med dette lovforslag ad bagvejen forsøger at underminere 10. klasse og dens eksistensgrundlag. Dette er den helt grundlæggende årsag til, at Kristendemokraterne ikke kan stemme for lovforslaget.

Der står i lovforslagets § 1, nr. 9: »Staten yder til efterskoler et særligt tilskud ud fra antallet af årselever, hvori alene indgår undervisningspligtige elever i henhold til folkeskoleloven ...«. Det betyder, at man i omstillingsreserven indbygger et økonomisk incitament for efterskolerne til at optage 8. og 9. klasse-elever frem for 10. klasse-elever. Hvis tillægstaksten til de undervisningspligtige elever (8. og 9. klasse) ikke skal være på bekostning af de ikkeundervisningspligtige (10. klasse), så skal den samlede ramme være større. Det mener Kristendemokraterne ikke at der er lagt op til i det fremsatte lovforslag. Det er et bevidst forsøg på at profilændre efterskolernes elevsammensætning.

Københavns Kommune påpeger også den anførte problematik i sit høringssvar. Kommunen skriver: »Københavns Kommune bemærker, at hensigten med at udbygge med nye tillægstakster vedrørende efterskoler blandt andet er at for-

mindske den enkelte elevs samlede uddannelses-tid.«

Der sker med lovforslaget en øget statslig styring af efterskolerne med fokus på udvalgte interesseområder for regeringen. Det resulterer i en betydelig skævvridning af tilskuddene til de undervisningspligtige elever og integration på bekostning af bl.a. kvalitetsudvikling af de enkelte efterskoler og ikke mindst tidligere opfattelser af, hvilke formål efterskolerne tjener.

Efterskoler bør fremover også være en skoleform for de 14-18 årige, og ikke mindst for elever, der ønsker at tage 10. klasse på en efterskole.

Kristendemokraterne kan derfor ikke stemme for lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Tjødveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Si-umut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen. Der gøres opmærksom på, at et flertal eller et mindretal i udvalget ikke altid vil afspejle et flertal/mindretal ved afstemning i Folketingssalen.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (V, DF og KF):

Til § 1

1) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 23 a, stk. 2, indsættes efter »17½ år«: »og endnu ikke er fyldt 25 år.«

[Præcisering af aldersgruppe]

2) I det under nr. 9 foreslåede § 23 a, stk. 4, ændres »undervisningspligtige elever i henhold til folkeskoleloven« til: »elever, der i henhold til folkeskoleloven ikke har afsluttet grundskolen eller dermed ligestillet uddannelse, jf. folkeskolelovens § 33, stk. 2-4«.

Bet. o. lovf. vedr. folkehøjskoler m.v.

[Præcisering af elevgruppen, som indgår i beregning af årselevtallet]

3) Nr. 14 affattes således:

»14. I overskriften til § 27 indsættes efter »udviklingsarbejde«: »m.v.«

[Redaktionel ændring]

Til § 2

4) I det under nr. 1 foreslåede § 6, stk. 8, ændres i 3. pkt. »skolens samarbejdsaftaler« til: »skolens eventuelle generelle samarbejdsaftaler og skolens erfaringer hermed«

[Redaktionel ændring]

Til § 4

5) Stk. 4, 2. pkt., affattes således:

»Undervisningsministeren kan dog træffe beslutning om, at bestemmelserne skal træde i kraft på et tidligere tidspunkt end den 1. januar 2007, og fastsætte nærmere regler om ydelse af overgangstilskud i ikrafttrædelsens 1. år til skoler, hvis taxametertilskud pr. årselev er nedsat væsentligt i forhold til tilskuddet i året inden ikrafttrædelsen.«

[Hjemmel for undervisningsministeren til at lade forslaget i § 1, nr. 3, træde i kraft tidligere end den 1. januar 2007]

Bemærkninger

Til nr. 1

Tillægstaksten i gældende lovs § 23 a, stk. 2, blev indført som led i finanslovaftalen for 2003 om bedre uddannelser m.v., jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6. I overensstemmelse med bemærkningerne til gældende lovs § 23 a, stk. 2, foreslås, at det præciseres, at der med unge menes elever, der ved kursets start er mindst 17½ år og endnu ikke fyldt 25 år, og som er uden kompetencegivende ungdomsuddannelse. Den øvre aldersgrænse i forslaget vil svare til aldersafgrænsningen inden for andre uddannelsesområder. Hermed skabes der klarhed og dermed også forenkling. Forslaget er i overensstemmelse med praksis for fordelingen i 2003.

Til nr. 2

Med ændringsforslaget foreslås afgrænsningen af målgruppen for det særlige tilskud til ef-

terskoler ændret fra »undervisningspligtige elever i henhold til folkeskoleloven« til at omfatte de elever, som ikke har afsluttet grundskolen eller hermed ligestillet uddannelse, jf. folkeskolelovens § 33, stk. 2-4. Folkeskolens grundskole er 9-årig. Ifølge folkeskolelovens § 34 ophører undervisningspligten:

– Når barnet har modtaget undervisning i 9 år (bortset fra børnehaveklassen).

– Ved afslutning af grundskolen, dvs. 9. klasse, selv om eleven ikke har modtaget undervisning i 9. skoleår.

– Den 31. juli i det kalenderår, hvor eleven fylder 17 år, uanset om eleven forinden har afsluttet 9. klasse.

Det er tilstrækkeligt, at blot en af betingelserne er opfyldt.

Baggrunden for ændringsforslaget er at hindre, at efterskoler afskæres fra at modtage det særlige tilskud for de elever, som har opfyldt undervisningspligten, men ikke har fuldført grundskolen. Der kan f.eks. være tale om elever, som har haft behov for et ekstra år i en af grundskolens klasser grundet manglende modenhed eller stort fravær ved sygdom. Det bliver således en betingelse for tilskuddet, at efterskoleeleven ikke har afsluttet grundskolen eller hermed ligestillet uddannelse.

Lovens § 23 a, stk. 4, indeholder bl.a. bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om skolerens indhentning af oplysninger fra eleverne om forudgående skolegang. Bemyndigelsen tænkes udnyttet til at fastsætte som betingelse for tilskuddet, dvs. for at kunne medregne eleven i det tilskudsudløsende årselevtal, at efterskolen er i besiddelse af skriftlige oplysninger fra forældremyndighedsindehaveren om elevens forudgående grundskole eller hermed ligestillet uddannelse. Har efterskolen ikke indhentet disse oplysninger, kan undervisningsministeren anvende sanktionerne i § 46.

Forslaget er i overensstemmelse med finanslovaftalen for 2004 og vil ikke medføre merudgifter for staten.

Til nr. 3

Der foreslås en mindre tilføjelse til overskriften til gældende § 27 for at tydeliggøre, at bestemmelsen ikke alene omfatter tilskud til efteruddannelse og forsøgs- og udviklingsarbejde.

Ændringsforslaget imødekommer høringsvarene fra skoleformernes foreninger.

Til nr. 4

Med ændringsforslaget foreslås det, at formuleringen i 3. pkt. ændres, så det bliver produktionskolens eventuelle generelle samarbejdsaftaler og erfaringer hermed, der skal gøres offentligt tilgængelige på skolens hjemmeside på internettet. Baggrunden for dette er, at det kun er få skoler, der har indgået formelle, skriftlige aftaler. Skolen tilrettelægger det bedst mulige udslusningsforløb for den enkelte deltager, og i den forbindelse indgår skolen en samarbejdsaftale med lige netop den institution eller arbejdsgiver, der er relevant for den pågældende deltager. Skolen vil derfor indgå et stort antal enkeltstående samarbejdsaftaler, der ikke nødvendigvis er skriftlige.

Derudover er det vigtigt i udslusningsprocessen, at den enkelte deltager gøres aktiv i forhold til sit eget udslusningsforløb, f.eks. ved at være opbyggende i forhold til den uddannelse eller det arbejde, den pågældende skal udsluses til. Deltageren skal ikke fristes af at vælge den nemme

løsning – nemlig den arbejdsgiver, som skolen allerede har indgået en aftale med.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget imødekommes ønsket fra højskoleforeningen om at kunne overgå til mere tidstro taxametertilskud på et tidligere tidspunkt end den 1. januar 2007. Efter ændringsforslaget får undervisningsministeren hjemmel til administrativt at fastsætte en tidligere ikrafttrædelsesdato for en skoleforms overgang til tidstro taxametertilskud. Dette vil i givet fald ske efter drøftelse med den pågældende skoleforms forening.

Baggrunden for at foreslå ikrafttrædelsestidspunktet den 1. januar 2007 er, at det er en forudsætning for et tidstro taxametertilskud, at lærerlønfaktoren er udfaset, og fra denne dato vil lærerlønfaktoren være udfaset for samtlige skoleformer. Da ministeriets edb-program for fordeling af tilskud ikke hindrer en overgang til tidstro taxametertilskud i takt med lærerlønfaktorens indvirken på tilskudsfordelingen, imødekommes høringsvaret.

Else Winther Andersen (V) fmd. Gitte Lillelund Bech (V) Christian Lund Jepsen (V)

Tina Nedergaard (V) Louise Frevert (DF) Karina Sørensen (DF) Helle Sjelle (KF)

Else Theill Sørensen (KF) Bodil Kornbek (KD) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S)

Jeppie Kofod (S) Lene Jensen (S) Thomas Adelskov (S) Aage Frandsen (SF)

Marianne Jelved (RV) nfm. Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

---

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende L 82

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Høringssvar samt høringsnotat, fra undervisningsministeren
4	Henvendelse af 2/12-03 fra Folkehøjskolernes Forening i Danmark
5	Spm. 1 om kommentar til henvendelse af 2/12-03 fra Folkehøjskolernes Forening i Danmark, til undervisningsministeren
6	Spm. 2 om, hvor mange penge der flyttes rundt som følge af lovforslaget, til undervisningsministeren Spm. 3, om lovforslagets § 1, nr. 9, der henviser til § 23 a, nyt stk. 4, vil medføre en forvriddning af tilskuddet til fordel for skolepligtige elever, til undervisningsministeren Spm. 4, om ministeren finder det hensigtsmæssigt, at produktionsskolerne efter lovforslagets vedtagelse vil have to forskellige slags udslusning og seks forskellige taxametertilskud, til undervisningsministeren
7	Spm. 5 om, hvor meget de forskellige skoler mister på manglende p/l-regulering i år 2004 i forhold til fuld regulering i år 2003 og 2004, til undervisningsministeren Spm. 6 om, hvordan man er nået frem til det konkrete beløb, som efterskoler med 9. klasse-elever skal have i ekstra tilskud, til undervisningsministeren Spm. 7 om, i hvilket omfang ministeren tror at de enkelte skolereformer får pengene retur svarende til den manglende p/l-regulering, til undervisningsministeren Spm. 8 om, i hvilket omfang de enkelte skolereformer får pengene retur i form af puljer og tillægstaxametre m.v. i forhold til det, de mister i manglende p/l-regulering, til undervisningsministeren
8	Svar på spm. 5 om, hvor meget de forskellige skoler mister på manglende p/l-regulering i år 2004 i forhold til fuld regulering i år 2003 og 2004, fra undervisningsministeren Svar på spm. 6 om, hvordan man er nået frem til det konkrete beløb, som efterskoler med 9. klasse-elever skal have i ekstra tilskud, fra undervisningsministeren Svar på spm. 7 om, i hvilket omfang ministeren tror, at de enkelte skolereformer får pengene retur svarende til den manglende p/l-regulering, fra undervisningsministeren Svar på spm. 8 om, i hvilket omfang de enkelte skolereformer får pengene retur i form af puljer og tillægstaxametre m.v. i forhold til det, de mister i manglende p/l-regulering, fra undervisningsministeren
9	Svar på spm. 1 om kommentar til henvendelse af 2/12-03 fra Folkehøjskolernes Forening, fra undervisningsministeren

Bilagsnr.	Titel
10	Svar på spm. 2 om, hvor mange penge der flyttes rundt som følge af lovforslaget, fra undervisningsministeren Svar på spm. 3, om lovforslagets § 1, nr. 9, der henviser til § 23 a, nyt stk. 4, vil medføre en forvriddning af tilskuddet til fordel for skolepligtige elever, fra undervisningsministeren Svar på spm. 4, om ministeren finder det hensigtsmæssigt, at produktionskolerne efter lovforslagets vedtagelse vil have to forskellige slags udslusning og seks forskellige taxametertilskud, fra undervisningsministeren
11	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
12	Betækningsbidrag fra undervisningsministeren
13	1. udkast til betænkning